Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

MAY 17 1921

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 111. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПЯТНИЦЯ, 13-го МАЯ, 1921.

VOL. XXIX. No. 111. JERSEY CITY, N. J., FRIDAY, MAY 13, 1921. THREE CENTS

Великий страйк в паперовнях.

СІМ НАЙБІЛЬШИХ ФАБРИК ЗАМКНЕНИХ ЧЕРЕЗ СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 12. мая. — Урядники юнії робітників фабрик паперу в Злучених Державах та Канаді дістали вістки від місцевих юній, що понад 9.000 робітників вийшло учора на страйк. Разом з тими, що вийшли на страйк уже вперед, число страйкарів виносить понад 15.000. Се є наслідок проголошеного фабрикантами зниження заплати паперових робітників о 30 процент.

В наслідок розпочатого учора страйку замкнено нині 7 найбільших фабрик паперу в Америці, котрі виробляли понад 60 процент усего паперу, уживаного в Злучених Державах і Канаді.

У фабриках Юніон Бег ент Пейпер Корпорейшен в Гудсон Фолс, в стейті Ню Йорк, застрайкувало 2 тисячі робітників, у фабриках Ст. Морис Пейпер Ко. в Квібеку, в Канаді, коло 1.000, в Англо-Нюфавндленд Ко. понад 2.000, дальше в Іроквоїс Фолс понад 600, в Солт Ст. Мері 2.000, в Деферик, Ню Йорк, 1.000, в Норвуд, Норфолк і Реймондвил, Ню Йорк, 800, а в других місцевостях менчі числа робітників.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА.

ВАШИНГТОН, 11. мая. — На конференції межи представителями палати послів та конгресу, яка відбувається на те, щоби вирівняти суперечности межи ухвалою одної палати та ухвалою другої палати конгресу, постановлено задержати постанову про 3-процентове обмеження іміграції; рівночасно постановлено вичеркнути із закона запропоновану палотою послів постанову, щоби зпід обвязуючої сили закона виняти тих імігратів, котрі переслідувано в їх рiднiм краю релігійно та котрі покинули край лише хвилево.

Палата послів пропонувала також, щоби виняток становили також діти до одного року життя, котрих родичі перебувають уже в Злучених Державах. Сю поправку принято.

Конференція згодилася також, щоби закон увійшов у житте в 15 днів потім, як його підпише президент. Законопроект буде наперед предложений палаті послів, а потім сенатови; сподіються, що його ухвалять скоро.

СЕНАТ УХВАЛЮЄ ЗАКОН ПРО ОХОРОННЕ МИТО.

ВАШИНГТОН, 11. мая. — Сенат ухвалив нині законопроект про заведення охоронного мита на заграничні товари та законопроект забороняючий чужим купцям звалювати свої товари на американський ринок по цінах, низчих як в краю.

Перед ухваленням прийшло до дискусії над сим законопроектом, підчас котрої сенатор Кінг остро виступав проти охоронного цла на заграничні фарби, заявляючи, що американський красковий промисл уже вийшов з початкової стадії і уже розвинувся на могучий промисл, який не має чого боятися заграничної конкуренції.

ЮНІЇ ЗАКИДАЮТЬ, ЩО СТРАЙК МОРЯКІВ ВИКЛИКАНО НА ТЕ, ЩОБИ ЗНИЩИТИ АМЕРИКАНСЬКУ МОРЕПЛАВБУ.

ВАШИНГТОН, 11. мая. — Президент Межинародної Юнії Моряків заявив нині, що якби йому дано право виступити перед конгресом, то він доказавби, що обниження заплати американським морякам, якого домагається американська федеральна корабельна рада, є частиною межинародної змови, котрої ціллю являється знищити американську мореплавбу.

Він каже, що він пробував дістати послухання у конгресу, але йому його не дали; що він був у президента Гардинга, але і там не дістав послухання; що він старався говорити з секретарем (міністром) праці і секретарем торговлі, але і тут безуспішно.

Председатель Межинародної Юнії Моряків видав велику заяву, обіймаючу 55 сторін друку, в котрій говорить, що федеральна корабельна рада (шипинг борд), яку зорганізовано на те, щоби розвинути американську торговельну фльоту, злучилася з американськими корабельними властителями, тими самими, котрі своєю господаркою довели до того, що американські кораблі зникли з мор та океанів світа.

АРЕШТОВАНО 38 СТРАЙКУЮЧИХ МОРЯКІВ.

БОЛТИМОР, 11. мая. — За бійку, котра мала місце вчора перед митовим урядом, а в котрій страйкуючі моряки напали на кількох Муринів, нанятих на страйколомів, арештовано нині 38 страйкуючих моряків. Суд постановив задержати їх до порішення гренд джурі; так як ні один з них не хотів зложити 500 долярів бейлу (закладу), який судя наложив на кождого арештованого, то всі вони будуть сидіти до порішення великої лави судів присяжних.

КОРАБЕЛЬНА РАДА ПРОСИТЬ О ВІЙСКОВУ ПОМІЧ ПРОТИ СТРАЙКУЮЧИХ МОРЯКІВ.

СЕН ФРЕНЦИСКО, 11. мая. — Федеральна корабельна рада заявила, що, як страйкові заворушення будуть тревати далі, то вона попросить військові власти, щоби обняли ситуацію в свої руки.

МАЮТЬ РОБИТИ СЛІДСТВО НАД ПАСКАРАМИ ПІДЧАС ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН, 10. мая. — Президент Гардинг припоручив генеральному прокураторови (міністрови судівництва) перевести слідство в справі контрактів, пороблених департаментом (міністерством) війни підчас війни; ціллю слідства має бути переконатися, на скілько правдиві є чутки про поскарство серед урядників сего департаменту. Уряд робить слідства в тім напрямі уже від довшого часу. Кажуть, що вже викрито надужиття при купні упряжі на коні та других скіряних виробів.

ПРОБИ З ОТРУЙНИМ ГАЗОМ НА КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН, 11. мая.—Військові власти зарядили, щоби дня 21. червня почалися военні вправи на кораблях американської фльоти, щоби переконатися, яку шкоду можуть зробити напади отруйними газами на кораблі. Часть військових знатоків каже саме, що отруйний газ може бути так само небезпечний для кораблів, як се він був для сухопутних військ, та що через те кораблі повинні постаратися о якісь захоронні средства проти сего найновійшого, а так страшного военного оружа. Для проби будуть кидати на кораблі не отруйні гази, але гази, котрі викликують сльози.

ПОЖАР КОРАБЛЯ НА ДОКУ.

Корабель „Пержен", що належить до „Мерчентс енд Майнерс Лайн" занявся стоячи на доку в Болтимор. Огонь повстав в передній части корабля. Корабель прогорів аж до горішного покладу. Корабель лиш що приїхав з Бостону і став виладовувати черевики, коли вибух огонь. Корабель „Обтаріо", що стояв коло нього, був в небезпеці, що також займеться, але його зараз відтягнули набік. Так як Болтимор було сценою бійок межи страйкарами та страйколомами, то зараз розійшлася чутка, що причиною його були страйкуючі моряки; одначе урядники компанії, котра є властителем корабля, зараз заперечили чутку, признаючи, що причиною пожару була невміла ізоляція (відсіблення) електричних дротів.

КАТАСТРОФА НА ЗЕЛІЗНИЦІ БЕЗ ЖЕРТВ В ЛЮДЯХ.

На торах Вест Шор Рейлровд в Олбани, в стейті Ню Йорк, 16 возів зі скорого товарового поїзду зіскочило з шин і попсуло зелізничий тор на просторі яких 1,000 стіп. На місце випадку вислано зараз відділ робітників, щоби направили тор, але шкода така велика, що направа потреває пів дня. На щастє з зелізничих робітників, що їхали на поїзді, не потерпів ніхто. Пояснюють се тим, що всі робітники були або на переді або позаду знищених возів. Знищені саме вози находилися в середині поїзду, а причиною катастрофи, як припускають зелізничі інженири, було зломанне осі в однім возі, наладованім вуглем. Вносять се з того, що другі вози розбили напрахсей віз, мимо того, що він збудований увесь зі желіза. Шкода виносить сотки тисяч долярів.

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ ЗА ВІДДАЧЕЮ ЛИТОВСЬКОЇ СТОЛИЦІ ЛИТВІ.

Львівська польська газета „Курєр Львовскі" пише, що в справі Віленщини заключила Англія і Франція договір, на основі якого Вильна з околицею має бути признана Литві. „Курєр Львовскі" атакує з того приводу польського міністра для закордонних справ Сапєгу і домагається, аби в сій справі піднесено „відповідний алярм".

„Під сю пору — пише та газета — як здається, можна рахувати тільки на волю людности і рішучу поставу військ ген. Желіговського, які потрафлять забезпечити перед сього рода фактами, що не числяться ні з настроєм людности, ні з її життєвим інтересом".

ВІСТИ ЗІ ЛЬВОВА.

Дар українських дітей з Питсбурга, Па.

Львівські українські газети з 24. м. м. помістили письмо Українського Горожанського Комітету, в якому він повідомляє, що одержав в дарі від українських дітей з Питсбурга, Па., для українських дітей в Галичині $100 на поживу і одіння.

У. Г. К. подає лист від українських дітей з Питсбурга, дякує їм за дар, і пише, що суму розділив в сей спосіб: 50.000 п. марок для української захоронки в Старому Самборі, а 25.000 для української захоронки в Любачеві. В захоронці в Старому Самборі є 314 дітий, а в Любачеві 130. Всі діти — се переважно сироти.

Українські інституції у Львові на Рідну Школу.

Українські фінансові інституції на Рідну Школу зложили зі своїх зисків протягом адміністраційного року 1920 року слідуючі датки:

Краєвий Союз господарських спілок	10.000 мп.
Народня Торговля	7.000 „
Тов. парцеляцій Земля	6.520 „
Союз для збуту худоби	5.000 „
Краєвий Союз Кредитовий	3.000 „
Народня Гостинниця	2.000 „
Кураторія Народ- Дому	1.000 „
Ставропигійський Інститут	1.000 „
Видавнича Спілка „Діло"	1.000 „
Повіт. Тов. Кредит. Львів	200 „
Крім того: Тов. „Дністер" (за 30 календарів заг.)	600 „
Земельний Банк гіпотечний (за 5 кол. по 10 мп.)	50 „

Ляхи судять Українців.

Дня 16. квітня покінчилася перед окружним судом у Львові розправа проти українських жовнірів, В. Кулієвича і І. Балка з Мостів Великих, обжалованих за вбийство трох польських легіонерів за ліском коло села Доброснина, підчас польсько-української війни в січні 1919 р. На підставі зізнань свідків, між ними жінок, що чули тільки про вбийство, але не знали сказати, чи нащено обжаловані поповнили вбийство, суд присяжних признав винними зложину Кулієвича і Балку, а трибунал засудив їх на кару смерти через повішення. Оборонці др. Янкевич і Миронович зголосили зажаленне неважности проти засуду.

Ляхи бояться за міста Східної Галичини.

В днях 9., 10. і 11. цвітня с. р. в Познані (в німецькій Польщі) відбувся зїзд делегатів міст Польщі, в якому взяли участь представники міських рад і магістратів. На сьому зїзді обговорювано справу виборчої реформи і ординації, до міських рад. Варшавська соціялістична газета „Роботнік" доносить, що при обговорюванню виборчої ординації, мимо сього, що референти (правиці і лівиці заявились за 5-приметниковим виборчим правом, — то делегати Львова виступили з внесеннєм введення курій і подлу міст на виборчі округи, мотивуючи се в такий спосіб, що в противному разі Українці й Жиди будуть мати більшість в міських радах Східної Галичини.

Сим ствердили виразно, каже „Роботнік", що Поляки в містах Східної Галичини мають меншість, та в імя сього жадали для себе таких привилеїв, які дозволили би їм осягнути більшість в міських радах і магістратах. З другої сторони чути, що при помочі сього страшка хотять вони обороняти теперішній реакційний характер міських рад в Східній Галичині.

Варшавські бандити у Львові.

В ночі з 20. на 21. м. м. вдерлися до аґлянтерійного склепу Гурнія і Хрущевського при ул. Академічній ч. 3. незнані людці і вкрали товарів на 4 міліони марок. На другий день явився в склепі візник і заявив, що вивіз на головний дворець трьом жовнірам з сей камениці 4 великі клунки. На основі того заряджено слідство і небавом найдено трох бандитів в товаровій галі. Є се жовніри з 21. 33. і 1. полку піхоти, всі три з Варшави.

АНГЛІЯ ЗА ВИКИНЕННЕМ ПОЛЬСЬКИХ НАТЗДНИКІВ З ГОРІШНЬОГО ШЛЕСКА.

ЛОНДОН, 11. мая. — Британське правительство з за тим, щоби тепер, по згоді Німеччини на аліянтські услів'я щодо военного відшкодовання, аліянти ставились до Німеччини прихильно і справедливо, і передівсім тепер викинули польських наїзників з Горішнього Шлеска.

Представник правительства в парляменті, Остен Чемберлен, назвав польський наїзд на Горішній Шлест уплянованим замахом для унеможливлення виконання версальського мирового договору.

В лондонських урядових кругах висловлюють також невдоволеннє з того, що 10,000 французького війська на Горішньому Шлеску поводиться бездільно, коли маленька горстка Італійців мусить проливати кров, боронячи аліянтського становища проти польських наїзників.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОМІСАР З АМЕРИКИ В ТЮРМІ В МОСКВІ.

РИГА, столиця Латвії.—Звідомлення з Москви сповіщають, що там арештовано комісаря Сантері Нуортеву, секретаря бувшого большевицького „амбасадора" в Ню Йорку, Людвика Мартенса, котрий з ним тепер разом жив в столиці Росії.

Коли 7уортева був приїхав в Москву, советське правительство провід руху серед чужинців в Москві.

Тепер же увязнила його „чека" (чрезвичайка, то є надзвичайне бюро для давлення контр-революції) і запроторила в тюрму.

ЧУЖИНЦІ В ПАРИЖІ ПІД ПОЛІЦІЙНОЮ КОНТРОЛЕЮ.

ПАРИЖ, 11. мая. — Париська поліція запорядила, що всі чужинці, котрі хотять жити в Парижі довше як 15 днів, мусять мати від неї посвідки ідентифікації (тотожности). Від сього обовязку не є увільнені навіть Американці.

Поліція призначила бригаду з 200 осіб, яка має обходити всі готелі і пансіони, де живуть чужинці, і контролювати їх, чи мають посвідки від поліційної власти, що стверджують тотожність їх осіб.

Метою сього запорядження є виловлення в Парижі небажаних осіб.

ХТО КІЛЬКО ДІСТАНЕ З НІМЕЦЬКОГО ВІДШКОДОВАННЯ.

Німеччина згодилась заплатити аліянтам 135 біліонів золотих марок военного відшкодовання протягом 30 літ. В американських долярах та сума виносить $33,750,000,000 (33 біліони і 750 міліонів долярів), отже більше як 1 біліон (міліярд) долярів або 4 біліони (міліярди) німецьких золотих марок.

З тої суми мають дістати:

Франція 52%	$17,550,000,000
Велика Британія 22%..	7,425,000,000
Італія 10%	3,375,000,000
Бельгія 8%	2,700,000,000
Японія ¾%	253,125,000
Португалія ¾%	253,125,000
Сербія, Румунія і Греція 6½%	2,193,750,000

Америка видала на війну в Европі 42 біліони долярів. Нічого не дістала.

Німеччина приняла всі услів'я аліянтів без застережень.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР В ЛОНДОНІ ВРУЧИВ БРИТІЙСЬКОМУ ПРЕМІЄРОВИ ДЕКЛЯРАЦІЮ ПРО ЗГОДУ НІМЕЧЧИНА НА АЛІЯНТСЬКІ УСЛІВ'Я ПРО ВІДШКОДОВАННЄ.

ЛОНДОН, 11. мая. — Німецький амбасадор у Великій Британії, др. Стамер, доручив сьогодня преміерови Ллойдови Джорджеви відповідь на аліянтський ультимат, в якій містить ся заява, що Німеччина приймає без застережень услів'я аліянтських держав про военне відшкодованнє.

Ся відповідь звучить:

Пане Премієр:—

Згідно з порученням від мого правительства і згідно з постановою (німецького парляменту (райхстаґу), відповідно до резолюцій аліянтських держав з 5. мая, 1921, в імени німецького правительства заявляю:

1. — Німецьке правительство вповні згодилося виконати без застережень і безусловно свої зобовязання, як се означила комісія відшкодовання.

2. — Приняти і дати без застережень і безусловно запоруки в справі сих зобовязань, приписаних комісією відшкодовання.

3. — Виконати без застережень і безусловно запорядження щодо військового, морського і воздушного розоруження, яке поручено німецькому правительству нотою з 29. цвітня, 1921. Занедбане розоружение буде переведене сейчас, а решта в приписаному часі.

4. — Виконати без застережень і безусловно суд над военними проступниками, а також виповнити інші невиконані части договору, згадані в першому уступі ноти аліянтських держав з 5. мая.

Прошу аліянтські держави приняти сю декларацію сейчас до відома. СТАМЕР.

ПОЛІТИЧНІ І ФІНАНСОВІ КРУГИ ВИСЛОВЛЮЮТЬ СВОЄ ВДОВОЛЕННЄ ІЗЗА ПОКІНЧЕННЯ СПОРУ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ЛОНДОН, 11. мая. — Сьогодня прочитав премієр Ллойд Джордж в парляменті (палаті громад) заяву німецького амбасадора д-ра Стамера у відповідь на аліянтський ультимат, висланий Німеччині дня 5. мая с. р.

Посли привитали німецьку відповідь грімкими окликами признання.

В урядових кругах признають, що Німеччина так скоро і без застережень приняла аліянтські услів'я про відшкодованнє головно завдяки осторозі, яку переслав Німеччині президент Гардинг, коли порадив німецькому правительству віднестися безпосередно до аліянтів.

Висловлюють також признання британському премієрови Ллойдови Джорджеви, що його тактика спокійна й угодова побідила без французького наїзду, який показався тепер непотрібний.

Загалом в політичних і фінансових другах Англії принято німецьку декляранцію не лише з вдоволеннєм але і з певного рода полекшею, що тепер аліянти мати-муть свобідну руку і змогу приступити до полагоди спірних і неполагоджених питань Середної і Східної Европи.

АЛІЯНТИ ЗАЙМУТЬ ДОЛИНУ РУР, ЯК НІМЕЧЧИНА НЕ РОЗОРУЖИТЬСЯ.

ПАРИЖ, 11. мая. — Остання проба у змаганню між аліянтами і Німеччиною прийде дня 30. червня (джуна) с. р., коли кінчиться реченець, означений аліянтами для розоружения Німеччини на суші, на водах й у воздусі.

Коли Німеччина не сповнить того зобовязання до сього означеного реченця, то аліянтські війська займуть тоді німецьку углеву долину Рур, хотяйби Німеччина зложила аліянтам протягом місяця 1,000,000,000 (один біліон, міліярд) золотих марок ,як приписано в зіставленню аліянтської комісії военного відшкодовання.

НАЙВИСША РАДА БУДЕ ЗАЙМАТИСЬ ПОЛЬСЬКИМ НАЇЗДОМ НА ГОРІШНІЙ ШЛЕСК.

ЛОНДОН, 11. мая. — Небаром має зібратись аліянтська Найвисша Рада на слідуючу сесію, імовірно в Парижі.

На тій сесії, в якій вже візьме участь представник Злучених Держав, американський амбасадор у Великій Британії полковник Джордж Гарві, вирине яко одна з біжучих справ — спір між Німцями і Поляками за Горішній Шлеск.

В тутешних добре поінформованих політичних кругах заявляють, що британські й італійські делегати на сесії Найвисшої Ради будуть домагатись усунення польських наїзників з Горішнього Шлеска.

НІМЦІ ВІДІБРАЛИ ВІД ПОЛЬСЬКИХ НАЇЗНИКІВ ЧОТИРИ МІСТА.

БЕРЛІН, 11. мая. — Німецькі неправильні війська зачали офензиву (наступ проти польських „повстанців" на Горішньому Шлеску.

Нині вони відібрали від Поляків міста Ратібор, Козель, Кройцбург і Розенберг.

Крім того шленські Німці організують відділи оборони вітчини, які спішать на поле бою проти наїзників.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Польща пращає Петлюру.

Їхав Лях торік гучно і бучно на Київ, але дістав киї і вернувся. Подер умову, яку підписав з Петлюрою, і підписав другу умову з паном Йоффе і паном Раковським.

Петлюра втік до Польщі, до Тарнова на Мазури, але Поляки підписали з панами Йоффе і Раковським, що признають їх уряд на Україні, отже уряд Петлюри мусіли відправити з нічим.

Ще мав Петлюра у Варшаві на „алеї рож" свою хату для своєї місії, але як може бути в Польщі місія Петлюри, коли там приїздить місія Раковського. Отже Поляки сказали союзникови Петлюрі муфувати з „алеї рож". І він послухав. Місію звинув і замінив її на... приватний запомоговий комітет для придніпрянських емігрантів у Варшаві.

Краківська польська ґазета „Напршуд" доносить, що дня 15. квітня с. р. явилась у президії польського „сейму" петлюрівська делеґація, зложена з 7 осіб під проводом Бориса Ржепецького. Делеґація подякувала маршалкови за відповідь на ґратуляційну депешу УНР. з нагоди ухвалення конституції і висловила погляд, що риський договір був для Польщі конечністю та запевнила про симпатії України (?) до Польщі. Маршалок Тромпчинський відповів, що він, походячи із західних окраїн Польщі, не розумів братовбийчої боротьби на полудно-східних окраїнах. Риський договір не допускає до вмішування у внутрішні справи сусідної держави, одначе український народ може бути певний щодо польської симпатії (?).

Віцемаршалок „сейму" Морачевський заявив делеґації: Після свого відношення, Польща має тільки одно бажання, щоби повстала вільна, незалежна Україна. Риський договір забороняє мішатись у внутрішні справи сусідніх держав, але сей договір не забороняє ПРИВАТНИХ СИМПАТІЙ для незалежної України.

Осьтакий конець петлюрівсько-польського романсу.

Сенаторський бунт проти уряду.

Як лише секретар стейту Гюз відповів прихильно на ноту аліянтів і іменем американського уряду обіцяв, що Злучені Держави возьмуть знов участь в ріжних аліянтських радах, можна було сподіватися, що декотрі републиканські провідники пояснять сей крок американського републиканського правительства як відступлення від урочистих обіцянок, даних їх партією підчас виборів. Про сей протест ходили з першу ріжні чутки. Наконець він виявився резолюцією републиканського сенатора Ла Фолета з Висконсин. Самий факт, що з резолюцією виступає Ла Фолет, котрий через свою поступовість іде звичайно одинцем, вказує на те, що бунт републиканців не проявиться ніяким більшим виступом.

Про те саме свідчить також зміст резолюції сенатора Ла Фолета. Ся резолюція наперед остро критикує постанови кабінету міністрів президента Гардинґа щодо повороту Америки до аліянтських рад. Вона вказує на те, що американський народ підчас послідних президіяльних виборів виразно заявився проти якоїнебудь участи Америки в Лізі Народів та проти вмішування в европейські справи і проти участи в якихнебудь аліянтських радах. Се все є річи, на які годиться певно богато републиканських сенаторів і конґресменів, на котрих Ла Фолет міґби числити як на прихильників резолюції.

Однак Ла Фолет сим не обмежився. Він ще завертає до версайського мира та заводить широку критику сего договору; він називає версайський договір злочином, зродженим з сліпої пімсти і ненаситної жадоби, та зрадою урочистих обіцянок, даних американським урядом цілому світови та принятих формально всіми аліянтами за основу мирових услівй. Кромі сего Ла Фолет не менче остро критикує поступовання аліянтських держав в Азії, Европі та Африці, називаючи се поступовання імперіялістичною політикою та варварською та нецивілізованою боротьбою.

Хочби навіть сі неґарні титули були заслужені, то вони самі резолюції не поможуть, але пошкодять. Питанне не в тому, чи закиди слушні, але в тому, чи сенатори, які мають сю резолюцію ухвалити, можуть станути на таким становищі. Про се власне сумніву нема, що навіть ті сенатори, що противляться приступленню Америки назад до аліянтських рад, не станууть на становищи сенатора Ла Фолета; навіть найзавзятійші вороги бувшого президента Вилсона не скажуть, що аліянти зрадили клич, кинені Америкою, що версайський мир се злочин на безборонних народах. Вони можуть се подумати собі, але сказати сего не скажуть. Місто того противники резолюції висунуть проти сенатора Ла Фолета ще не заржавілі оруддя про-ґерманізму. І резолюція Ла Фолета, котра мала бути критикою на поступок уряду, місто вияснити справу, лише її затемнить. Правда, вона може напсувати богато крови приятелям адміністрації, але практичного значіння вона мати не може. Сенатор переборщив в сакраментах, і через те його війна не варта навіть того пороху, котрий на неї тратиться.

Нота уряду З. УНР. до Ради Амбасадорів.

В СПРАВІ ПОГУБНОЇ ПОЛЬСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Нотою з дати: Женева, 4-го грудня 1920 подав я іменем Української Національної Ради Східної Галичини до відома Високої Ради, що польський центральний уряд в Варшаві — як і польська окупаційна влада на території Східної Галичини, по думці законів ухвалених польським соймом в Варшаві з 10. липня 1919 і 15. липня 1920, розпочали на широку скалю кольонізацію у Східній Галичині польським елементом, спроваджуваним зпоза границь Східної Галичини, щоби таким чином, що нарушує правнодержавні постанови великих держав антанти в справі міждержавного становища Східної Галичини, — в короткім часі, спровадженням і осадженням польських кольоністів на території Східної Галичини, затерти український національний характер тої території.

В покликаній ноті звернено увагу Високої Ради, що спроваджування кольоністів Поляків на територію Східної Галичини, грозить економічною загладою автохтонного українського населення цеї території — бо укрраїнському мало — і безземельному населенню відбирається спромогу набуття конечної землі, а що Східна Галичина не має розвиненого промислу, аби безземельний український елемент знайшов там працю, — то кольонізацією зпоза границь цего краю засуджується понад 90% українського рільничого населення Східної Галичини на фізичну смерть!

Та передвиджуючи катастрофальні наслідки цеї убійчої польської політики просили ми Високу Раду, заборонити Польщі кольонізаційну парцеляцію землі у Східній Галичині між польських кольоністів зпоза границь краю. Але Польща не послухала перестороги великих держав Антанти.

А тимчасом автохтонне українське населення Східної Галичини, добачуючи в кольонізації його питомої території чужим, імпортованим елементом, грозу своєї загибелі з одної сторони,—та нехтування польською окупаційною владою постанов великих держав Антанти про окремішність і ненарушимість державної території Східної Галичини з другої сторони, — самочинно береться до самооборони, що знов дає привід польській окупаційній владі у Східній Галичині до примінення над мученим українським населенням грізних репресій та жорстокого терору, як виказують найсвіжші події.

Для ілюстрації подається Високій Раді отсей примір:

В часі світової війни зістала сільська громада Дрогоїв коло Перемишля в часі облоги фортів Перемишля російськими війсками, майже зрівнана з землею. По облозі відбудовано ще за часів австрійських частину господарств цеї громади. Та як в цілій Галичині, так і в тій околиці терпить населення голод землі, — яка находиться в руках властників більшої посілости. Та саме в місяці парті ц. р. розпочали Поляки в селі Дрогоєві парцеляцію земського маєтку, та не між місцеве українське населення, але поміж спроваджуваних кольоністів Поляків зпоза границь Східної Галичини. Таке погубне поступовання обурило до краю місцеве населення, що є безправно виключене від набування найблищої землі йому конче потрібної як варстату праці, та воно вхопилося до самооборони. І так дня 22. марта ц. р. прийшло до бійки між місцевим українським населенням а спровадженими польськими кольоністами.

Наслідком цего 1. квітня ц. р. заявилася карна польська експедиція зложена з кількадесяти польських уланів, яку вислала проти українського населення польська окупаційна влада. Вже до прибуття цеї польської карної експедиції арештувала польська жандармерія чотирох українських селян: Йосифа Зойтовича, Михайла Берка, Миколу Берка і Івана Жилу, а польська карна експедиція розпочала безоглядний рабунок майна населення, не лиш місцевости Дрогоїв, але поширила його також на сусідні села: Задуброва, Заболотці, Гнаткевці, Трійці. Всі згадані села знищені війною (лінія Сяну), а польське військо рабує тепер все безоглядно і шкоди населення йдуть в міліони. Весна йде і застає згадані села не лиш без насіння, — але населення остає вже тепер без щоденної поживи.

А тут знов останні відомости нам доносять, що з польських повітів як Ланцут і Ряшів іде вже нова велика маса польських кольоністів, яких має польська окупаційна влада поселити на території Східної Галичини в українських повітах: Перемишлянах, Львів і Станиславів, — не зважаючи на це, що в Польщі виставлено велику скількість землі на парцеляцію, якої нема там на кого розпарцелювати.

Отсе наглядно доказує, що Польща під позором окупації переводить супроти українського народу у Східній Галичині політику екстермінації, що загрожує істнуванню українського населення цеї території, над котрою стоїть суверенне право великих держав Антанти. Та коли великі держави Антанти не положать кінець цій злочинній польській окупації, що загрожує життям переважаючої більшости населення Східної Галичини, то в тім нещаснім краю витвориться незабаром огнище хронічної боротьби не лиш національної а й соціяльної, що не тільки не допровадить до консолідації відносин міжнародних на Сході Европи, але в розпуці може кинути сотки тисяч спролетаризованих українських селян в обійми більшевизму, — тих галицьких хліборобів, що досі так відпорно держуться проти всякої пропаганди більшевизму, як це виразно признала навіть сама мирова Делеґація Совітської Росії в Ризі.

Українська Національна Рада Східної Галичини і її Уряд роблять все можливе, аби українське населення Східної Галичини здержати від всякого акту розпуки, покладаючи надію на справедливість великих держав Антанти. Але невиносимі злочини польської окупаційної влади у Східній Галичині примушують нас просити Високу Раду негайної помочі. А першою помічю може тут бути: згідно з державно-правним становищем, перебрання державної влади над Східною Галичиною окремою комісією великих держав Антанти, — щоби тим способом приготовити зорганізування свобідної Галицької Держави під охороною великих держав Антанти.

Др. Евген Петрушевич в. р.
Президент Української Національної Ради З. УНР.

КАРОЛЬ ГАБСБУРҐ В УГОРЩИНІ.

(Від власного кореспондента).

В статті „Габсбурги й Угорщина" я писав, що бувший цісар Австрії і Король Угорщини, Кароль Габсбурґ, збирається вернути до Угорщини як законний монарх.

Сей свій намір Кароль Габсбурґ справді виконав. В латинську великодну суботу, 26 марта, він несподівано появився в угорськім місті Штайнамангер на австрійсько-угорській границі і загостив до місцевого епископа. Звідси поїхав автом до Будапешту і так само не сподівано явився в президіяльній палаті управителя держави Горті.

Тут заявив, що прибув обняти монаршу власть, яка йому правно належиться, і зажадав, щоб Горті передав йому власть.

Одначе Горті відповів, що він одержав власть управителя держави з рук народу і може її передати Каролеви Габсбургови тільки тоді, коли нарід через свій парлямент виявить свою волю на се.

В дальших нарадах між Каролем Габсбургом і представниками угорського правительства й угорськими політиками ся старалися переконати його, що його поворот на Угорщину в теперішній хвилі може дуже Угорщині пошкодити, тому в інтересі Угорщини він повинен як найшвидше з Угорщини виїхати.

Після сих нарад Кароль Габсбург виїхав з Будапешту знов до Штайнамангер і там ждав дальшого розвитку подій.

Тимчасом події розвивалися зовсім не на його користь.

Всі сусідні держави, які повстали на землях бувшої Австро-Угорщини або збогатилися тими землями, звернулися до угорського правительства з острими протестами проти повороту Кароля Габсбурґа на угорський престол, грозячи в такім випадку війною.

Діло в тім, що сі держави бояться, що Кароль Габсбурґ, засівши на угорськім престолі, старався би повернути під своє панування й инші землі бувшої Австро-Угорщини. В тих державах почалася би агітація за Габсбургами, що внесло би новий заколот в життє сих держав. Тому вони так остро виступили проти повороту Кароля Габсбурґа на Угорщину.

Так само виступили проти повороту Кароля Габсбурґа на Угорщину комісії держав антанти, грозячи угорському правительству репресіями.

В кінці й між самими угорськими монархістами є дві групи: одна, яка вважає Кароля Габсбурґа законним монархом, і друга, яка стоїть за вільний вибір нової династії.

З усіх сих причин внутрішньої і заграничної політики угорський парлямент на засіданню 1 цвітня ухвалив одноголосно, що поворот Кароля Габсбурґа під теперішню хвилю вважає шкідливим для інтересів Угорщини.

Супроти таких відносин Кароль Габсбурґ мусів виїхати з Угорщини. Трудність була в тім, куди він має виїхати. Бо Швайцарії, де він жив доси і звідки тайно виїхав на Угорщину, спершу не хотіла згодитися на його поворт. Та в кінці згодилася, і він 5 цвітня виїхав з Штайнамангер через Австрію до Швайцарії.

Перед виїздом з Угорщини він за згодою угорського правительства видав відозву до угорського народу.

Дорога через Австрію не була дуже приємна, бо на кількох зелізничих стаціях робітники конче хотіли йому сказати в очи, що його не потребують та щоби він ніколи до Австрії не вертав.

Тепер Кароль Габсбург знов у Швайцарії. Чи він там остане, не знати. Бо швайцарське правительство було згодилося на його побут у Швайцарії тільки під умовою, що він не буде займатися політикою. Тепер, після того, як він пробував вертати на угорський престол, швайцарське правительство готово сказати, що не хоче мати клопоть з таким гостем і нехай він собі забирається з Швайцарії. На таке заноситься, на скілько се можна вносити з доперішніх голосів швайцарської преси.

На що числив Кароль Габсбурґ, вибираючися на Угорщину?

Очевидно, на те, що на Угорщині приймуть його з великим ентузіязмом, посадять на престол і ціла Угорщина стане в його обороні.

Далі числив на те, що сусідні держави вдоволяться протестом і не розпічнуть війни з Угорщиною.

А основою всего того мусіли бути запевнення зі сторони антанти, головно Франції, що держави антанти тільки запротестують проти його повороту на Угорщину, але не будуть домагатися його уступлення. З того, що появилося в пресі, видно, що Кароль Габсбурґ мав такі запевнення — що правда, не просто від французького правительства, але від французьких монархістичних круґів, які мають тепер вплив на політику Франції. При сім присвічувала Каролеви Габсбурґови примір грецького короля, якого держави антанти також були примусили покинути Грецію, одначе коли Греція зажадала його повороту, вони з тим примирилися.

Одначе Кароль Габсбург перечислився. Перечислився передовсім у своїх надіях на своїх „вірних Мадярів". Бо коли-б правительство і парлямент Угорщини були приняли його як законного монарха, то хто знає, чи він не був би вдержався. Або бодай був би упав з частю. Одначе більшість угорських монархістів не виявила ніякої охоти стати в обороні свого „законного монарха", і Кароль Габсбурґ мусів забиратися з Угорщини як непрошений гість.

Тепер всі інтересовані держави розсліджують справу, як Кароль Габсбурґ виїхав зі Швайцарії. Бо, тепер в Европі не можна рушитись без пашпорта. Отже Кароль Габсбурґ мусів очевидно мати фалшивий пашпорт, який уможливив йому виїзд зі Швайцарії і приїзд на Угорщину під чужим іменем. Сей фалшивий пашпорт виставило йому певне котресь правительство; дехто каже, що еспанське.

Німецький поет Гельдерлін писав в однім творі ще перед 120 роками: **„Тепер не є вже час королів".**

Тепер, після світової війни і тих перемін, які вона принесла в Европі, тим більша правдивість сих слів. Досвідчив сього на собі Кароль Габсбурґ, який надіявся, що Угорщина прийме його з ентузіязмом, а тимчасом самі угорські монархісти казали йому забиратися з Угорщини.

Ні, тепер не є вже час королів. Бо нема в народів тої віри, яка була була колись, що король є якась висша істота, яку треба шанувати, слухати і життя за неї віддати. Тільки та віра робила королів сильними. Та віра давала також королям силу боротися за свої права, цінити престол і корону висше свого життя, гинути в обороні свого престола й корони.

Тепер нема в народів тої віри і нема в королів давної сили. Подивіться на Карла Габсбурґа або Вільгельма Гогенцолерна. Як вони трусливо повтікали зі своїх столиць, як тільки почули перші громи невдоволення народу! Доки нарід в них вірив, доти вони вірили в себе. Перестав нарід вірити в них, — і вони з могучих володарів стали слабими трусами. Ні, тепер не є вже час королів. Що в ріжних державах є ще монархісти, — се не зміняє справи. Монархісти — се ті групи, яким за монарха найліпше живеся і яким при републиканськім ладі не може бути так добре. Тому вони монархісти і раді би привернути монархію. Але й вони вже не вірять у монарха, тільки хотять мати його як ляльку в своїх руках, для охорони своїх інтересів.

Тому мадярські монархісти не стали як один муж при своїм „законнім монарсі", тільки по купецьки обмірковують коли і якого монарха запросити до себе, щоб як найліпше оберегти свої інтереси.

Гайдельберг, Нім., 6. цвітня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШТУКИ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ У ЛЬВОВІ ПРОСИТЬ О ПОМІЧ ДЛЯ ВИДАННЯ АЛЬБОМУ СТАРОГО УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА.

Др. І. Свенціцкий, директор Національного Музею у Львові, прислав до о. Льва Чапельського, священика у Філаделфії, письмо з просьбою о поміч музейови коло видавництва альбому давних українських орнаментів (окрас) та мінятур (мальованих портретів дрібної величини).

Той лист звучить:

Національний Музей у Львові вул. Мохнацького 42.
Ч. 70.
Дня 22/3 1921 р.

Високоповажний Отче!

Вміру поступу підготовчої праці біля альбому старо-українського орнаменту і мінятур Управа Музея ясно бачить необхідність подбати за величину повагу нашої мистецької краси давно минулих часів у значно збільшеному обемові, як первісно було задумано. Збільшений кошт видання надіємося покрити щедрою допомогою любителів, знавців і прихильників рідного мистецтва. Тому-то Управа Музея осміляєся звернути до Вашої Милости з просьбою за ласкаву поміч сего рода: зволіть звернутися з закликом до представників укр. америк. Інтелігенції зложити на видання альбому давнього українського мистецтва квоту 500 дол. Сею сумою грошевою можна буде покрити виготовлення 25-ти многобарвних кліш, що будуть не тільки гордостію альбому, але й вічним свідоцтвом ніжного почування краси нашими предками та нами їх нащадками.

Ваша милосте, даруйте Музейови його сміливість до Вас, але тільки отсею дорогою ми, слуги народні, можемо виконати вложене на нас велике національне завдання.

Імена всіх добродіїв будуть оголошені враз із їх датками в самому виданню, яке кожному буде зараз після виходу переслане.

Виконання кліш почнеться 15/4 а друк у червні с. р.

Прийміть вирази нашої щирої дяки за всі дотеперішні заходи Ваші в користь Національного Музея.

Із глибоким поважанням директор Національного Музея
(Підпис): **І. Свенціцкий.**

На сю ціль слідуючі зложили вже свої жертви і викликують до зложення подібних жертв своїх знакомих:

о. Володимир Петрівський зложив $5; кличе о. Петра Понятишина, о. Гаврила Мартяка і о. Николая Підгрецького.

Евген Якубович зложив $5; кличе п. Василя Гришка зі Скрентону, п. Володимира Книгинецького з Ню Йорку і п. Якова Випрука з Монтреалу.

о. Лев Чапельський зложив $5; кличе о. Олександра Пика, др. Семена Демидчука і о. Дениса Кульматицького.

о. Михайло Кузьмак зложив $5; кличе о. Михайла Ірху з Монтреалу і о. Ярсол. Скрощкого.

О. Лев Чапельський просить, щоби викликані зложили свої жертви і викликали з черги своїх знакомих. Жертви проситься посилати на руки о. Льва Чапельського, 816 N. Franklin St., Philadelphia, Pa., або просто до Національного Музею, Львів, Мохнацького 42, але в послідним случаю проситься повідомити о. Чапельського, щоби оголосив жертви в часописях. Всі жертви і поклики будуть також оголошені в українських часописах в Америці.

ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

XXI.

Українські політичні партії в Галичині і Буковині.

Що до українських партій, то треба нам відріжнити галицько-буковинських Українців від усіх инших — а саме від Придніпрянців, угорських Русинів та американських Українців.

Найбільше розвиненими політично є галицько-буковинські Українці (головнож: Галичани) в старім краю. Се природна річ. Галичани та Буковинці живуть уже політичним життєм висше 70 літ, від 1848. року. Вже в часах австрійської революції з 1848—1849 року мали вони кільканадцять послів в австрійськім парляменті та домагались утворення з усіх українських земель габсбурської монархії окремого автономного краю з власним соймом. Так само в 60-их і 70-их роках минулого століття мали вони ще по 30—40 послів у парляменті і соймі. Коли ж австрійська династия Габсбургів зробила тайну умову з польською шляхтою та віддала цілу Галичину під політичний вплив польської шляхти, а то в заміну за те, що Габсбурги мали дістати польську корону, як поможуть відбудувати Польщу — тоді галицькі Українці були змушені до тяжкої боротьби за свої права проти Поляків та проти австрійського уряду. Якби в Австрії не було таки досить гарної конституції, то Ляхи були-би здушили галицьких Українців так, як Москалі зробили се з Придніпрянцями, а Мадяри з угорськими Руснаками. Але австрійська конституція вратувала галицьких Українців від загибелі. Користаючи з неї бодай почасти, вони організувалися, протестували, боролись — доки вкінци таки не виробились на націю, на нарід. Се була тяжка півстолітна праця соток і тисячів народних діячів, що — мимо конфіскат, кар, преслідувань, заборон та арештів — видавали народні газети, скликували віча за вічами, основували читальні, січи, соколи, каси, кооперативи, бурси, школи, організували партії, давали провід при виборах і т. д. Більшість з тих заслужених трудженників спочиває уже в могилі, а на їх місце ставали рік за роком чим раз то більші лави нових борців. Їх праця, примір, пожертвованне і ідейність зрушили народні маси, збудили їх, освідомили і зорганізували. І сегодня галицько-український нарід є свідомим народом, є нацією. Те саме відноситься до Буковинців, що все йшли рука в руку з Галичанами.

Галичани та Буковинці творили зразу, в 1848. році, лише одну партію, оден народний табор. Ввесь рух мав тоді сильно церковну закраску, бо одинокими інтелігентними провідниками народу, котрий щойно вийшов з панщини, було грекокатолицьке духовенство. Головою всего руху був митрополит Яхимович, а душею політики був епископ-суфраган Куземський. Вони-то основали „Головну Руську*) Раду" у Львові та „Руські Ради" по всіх повітах Галичини. Отсе була тодішна національно-політична організація галицьких Українців. Вона стояла на таких програмових точках: австрійсько-угорські Українці („Русини") се часть українського („малоруського") народу, окремого від Москалів і Поляків; сі австрійсько-угорські Українці („Русини") жадають, щоби з їх земель у державі Габсбургів утворено окремий автономний край; жадають дальше, щоби в усіх урядах і школах на їх землі заведено українську („руську") мову; жадають, щоби греко-католицька віра мала в державі рівне право з римо-католицькою; жадають, щоби т. зв. „сервітути" з панщизняних часів, то є право уживання лісів і пасовиск, остали при селянах.

Дехто каже, що ся організація була дуже клерикальною та реакційною. Що вона була клерикальною, се правда. Але чи могла вона бути иншою в тих часах, коли народні маси були цілком темні та одинокими їх провідниками було духовенство, а одинокою школою церква?... Одначе не можна назвати сеї організації реакційною (назадницькою), бож вона стояла за конституцію, за скасовання панщини, за справедливий розділ т. зв. „сервітутів" (лісів і пасовиск), за національну автономію і т. д. Щож більше можна жадати від політичної партії з 1848. року, коли в решті Австрії ніхто не думав ані не міг навіть думати про щось радикальнійше? Прецінь пролетаріяту в Галичині тоді ще не було, а ціла соціяльна справа лежала тоді ще в скасованню панщини та в т. зв. „сервітутах" (лісах і пасовисках). А якраз ся партія обстоювала сі жадання наших селян.

Взагалі в осуді політики минувшини не можна вживати міряла революційних кличів з наших часів, зі сегодня, а лише такого, що відповідає тим минувшим часам. В 1848. році було се справді революційною річию обставати за визволенням селян та за рівноправностію їх з дідичами. Сегодня-ж булоби смішним навіть дискутувати про такі самозрозумілі справи, бож навіть ні оден дідич сегодня не посьмівби сказати, що селяне повинні робити панщину або брати буки від панів. Натомість в 1848. році, коли в Галичині не було ні фабрик ні пролетаріяту, неможливо навіть було, щоби хтонебудь виступав з якими пролетарськими жаданнями, бо тоді ті жадання не були потрібні. — Деякі одначе серед сучасних Українців (іменно такі, що то щось трохи лизнули з „політики", але-не довчились до кінця, та не дійшли до самого корінья правди) лають часом наших політиків з 1848. року „реакціонерами" (назадниками) та „рутенцями".**) А тимчасом сі наші політики з 1848. року були на свій час цілком поступові та відповідали в цілости думкам, почуванням і волі тодішних українських селянських мас. Сі маси хотіли бути вільними від панщини і польщини; наші політики з 1848. року йшли в сих справах як-раз по думці народа і боролись консеквентно проти польської шляхти, а за соціяльне і національно-політичне визволення наших селянських мас. Тодішні народні маси бачили у греко-католицькій церкві заборолом і школу своєї національности; отже і в тій справі сі політики згідні були з почуваннями народу, коли боронили сю церкву проти латинства.

*) В 1848. році в Галичині, Буковині і Угорській Руси на означене нашого укр. народу, і укр. землі і укр. мови уживано старосьвітських назв „Русь", „Русини" і „руська мова"; під „Україною" рузуміли тоді лише ту часть нашого народу, що була під Москалем, а головно ґубернії київську, чернигівську, полтавську, харківську та східні частини ґубернії подільської і волинської, а по части катеринославську і херсонську. Сегодня слова „Україна", „Українці" і „український" вживаються на означене цілого нашого народу.

**) Насьміщливе слово „рутенець" походить від німецького слова „Ruthene", а се знов від латинського слова „Ruthenus", що значить стілько, що „Русин" (Українець). Отсе слово підняли були на глум так москвофіли як і молодші українські патріоти. Москвофіли казали, що галицькі Русини не є жадні „Ruthenen", але є „Russen" (Росіяне, Москалі), а знов молодші українські патріоти казали, що нам треба вживати лише назви „Ukrainern". Слово „Ruthene" прибрало через те значінне чогось вузького, консервативного, провінціонального та специяльно-галицького. Відси пішло і „рутенець", себто значить вузькоглядний та застарілий галицький Українець. По правдіж слово „Ruthene" (Ruthenus) є цілком добре на означене нашого народу в минувшині (історії) та означає то саме, що Українець (Русин). Англійське „Ruthenian" є то саме, що „Ukrainian" або „Little-Russian"

Як доказ „реакційности" галицької „Головної Руської Ради" з 1848. року дехто наводить се, що вона тримала тоді з Габсбургами (австрійською династиєю). Між тим се було якраз доказом здорового розуму провідників сеї „Ради". Прецінь-же в 1848. році польська і мадярська шляхта, користаючи з віденської революції: і з замішання в Австрії, хотіли відорватись від Австрії, причім Мадяри хотіли загорнути Угорську Русь, а Поляки цілу Галичину з Буковиною. Щож було тоді робити галицьким і угорським Українцям („Русинам")? — Одиноким їх ратунком було шукати союзника в віденських Німцях та в династиї, що мала армію. Самі „Русини" з 1848. року були за темні та за слабі, щоби вдержатись самим проти польської і мадярської шляхти та польської і мадярської буржуазії, котра тоді вже зачала витворюватись. І „Головна Руська Рада" зробила спілку з Німцями і з династією — або, як тоді казали, з „централістами"*) — проти польської і мадярської шляхти. Се було як-раз розумно і одиноко можливе. Провідники нашої політики з 1848—1849. року вибрали одиноку дорогу ратунку, яка їм оставала. А що вони зробили добре, се показала історія. Вони не допустили в той спосіб до того, аби Австрия резлетілась уже тоді (1848—1849. року) та аби над нами запанувала тоді Польща. А се уможливило нам потім розвинутись і скріпити свої сили під Австрією та підготовити наш нарід до боротьби за власну державу в 1918. році. Ті, що сегодня насміхаються немудро з „Тирольців Сходу"**), дають сим доказ, що ні в зуб не розуміють і не знають історії, бо вони насміхаються як-раз з тих, хто нас вратував від ляцького ярма ще в 1848. році!

Реакція, яка запанувала в Австрії по 1849. році, а ще більше пізнійші залицяння Габсбургів до Поляків, відбились і на політиці галицьких Українців („Русинів"). Захитані в своїх надіях на самостійне національне життє в межах Австрії, провідники галицьких „Русинів" з 60-их років кинулись в москвофільство то є в думку злуки Галичини з Росією. Не можна сказати, щоби вони зробили се підкуплені московськими грішми. Правда — були і такі між ними, але загал пішов у москвофільство з несвідомости та з розпуки, бачучи свою слабість, а польську силу. Партія „Головної Руської Ради" з 1848. року, котру польська преса назвала „святоюрцями" (від того, що провід сеї партії виходив з митрополичої палати при храмі св. Юра у Львові), перемінилась поволи у москвофільську і прозвала себе „старорусскою" — думаючи, що в Московщині заховалось все, що колись було на старій Руси. А що в Росії був тоді царат та реакція, то і сі „старорусини" стали дуже реакційними. Ся їх реакційність (назадництво) проявлялось хочби в тім, що вони стали гордувати народною мовою наших селян, стали вживати якоїсь ніби „вищої" мови (мішанини церковщини, московщини та нашої народної мови), етали гордувати нашими народними звичаями, держались здалеку від „хлопа", а натомість розписувались у своїх ґазетах чимало і з набоженством про царів, цариць, царяток, ґенералів, князів то-що. Провідниками їх були: редактор „Науки" о. Іван Наумович, редактори „Слова" Богдан Дідицький і Площанський, крилошане Малиновський і Павликів — та инші.

*) „Централість" походить від латинського слова „centrum"-осередок. „Централізм" то є стремлінє до скуплення всего в однім осередку; „централіст" є той, хто тягне до осередка держави.

**) „Тирольцями" звуться мешканці гористої країни Тиролю, на південний захід від Відня. Сі Тирольці, все дуже твердо тримали з Габсбурґами, а то тому, бо їм з Габсбурґами було добре. Вони, ще до 1848. року, не знали панщини, не служили в війську поза Тиболем, мали свій сойм і т. д. Коли по 1800. році французький цісар Наполеон хотів розбити Австрію, Тироль станув завзято за Габсбурґами а проти французької інвазії. В 1848. році Тирольці так само тримали з династією. Тому, що „Русини" (галицькі Українці) з 1848. року, з політичних мотивів також тримали з династією, їх названо „Тирольцями Сходу".

(Дальше буде).

Артур Гові Дейвис.*)

ПАСКУДНА НІЧ.

(Оповідання з життя австралійських**) фармерів.)

Минув похмурий, липневий день, а коли настала ніч, у деревах завивав острий, західний вітер. Було страшенно, холодно***). Свині в стайні, голодні і дуже змерзлі, кричали, а тих кількох телят, що їх батько в тих днях купив, гарбузів що перестояли посуху, ми зїли самі, — боролися одні з одними і квичали раз у раз як справдішні свині. Корови з телятами покинули фарму шукаючи захисту між горами, коли натомість коні — боронися з шерстю наїженою як шпильки, сумно опиралися о дротовий пліт і тужливо глядили на обгороджену ним зелену люцерну. Пастух Джов ходив січучи зубами в старім батьковім сурдуті, що мав лиш один рукав — другий зіжвало теля перед кількома днями, коли батько повісив сурдут на пальку серед поля замісць віхи на місці, доки треба було орати.

— Ой лишенько! Та й препаскудна-ж ньогодні ніч буде! — промовив батько до пані Бравнової, що зїабла сидiла на софі, входячи з великим обермком дров для розложення огню.

Пані Бравнова сиділа в нашім домі отсе вже пів чи шестий день. Старий Бравн забігав часами до неї і ми діти, знали, що між ними не було сварки. Часом вона помагала де-що в домашній роботі, але звичайно не робила нічого. Ми хлопці балакали про се де-що між собою, але не могли зрозуміти, чого вона сидить у нас. Джов запитав маму, але вона відповіла йому: „Та я не знаю", а більше ані слова. Нам трохи надоїла вже та Бравнова і ми бажали, щоб вона забралася з нашого дому. Вона кидала нам уплемення, так як коли-б мала нам що до розказу.

По вечері сиділи ми біля печи, так близько, як тілько було можна, щоб не попектися від огню, ми всі й Бравнова, і слухали завивання вітру на дворі. Було приємно сидіти в теплі і слухати посвистів вітру. Та ось батько обігрівшися з переду і з заду обернувся до нас і промовив:

— Ну, хлопці, мусимо зараз іти розпалювати огні і проганяти кангурів‡‡).

Се було так, як коли-б нам хто всім нараз дав у карк. Ми глипнули всі на нього, щоб побачити, чи він не жартує. Але батькове лице було поважне, як у найстрогійшого судді.

— Тепер у вечір! — відповів несміло Давид. — Але чому-ж як раз тепер у вечір, коли ані вчора, ані позавчора ми не ходили? Най би там кангури гуляли собі!

— Так то так, — сказав батько, — а все таки ліпше сьогодні пополошити їх.

— Але-ж там тепер нема пшениці, яку-б вони могли спасти. То не бачу ніякої причини. Я бачу нівякої причини.

Та батько стояв на свойому.

— Ні, я ні за що не піду, — майже крізь плач промовив Джов. — В таку студену ніч, як тепер, а в мене ще й чобіт нема.

Але батько промовив сердито: — Не будеш ти тихо, лобуре! Зробиш те, що я тобі кажу.

Але Давид не переставав протестувати.

— Сьогодні від самого ранку я бігав за бороною, — говорив він батькови, — а тепер маю ще ганяти за кангурами, і то в таку ніч, як отся, і в таких місцях, де вони не можуть нічого знайти крім голої землі. Таке то в нас: чим більше робиш, тим більше жадають від тебе. І він почав плакати. Бравнова вставила й своє слово. На її думку тато мав рацію, і нам треба таки піти, бо пшениця почала вже сходити.

— Еeет! — скрикнув Давид хлипаючи, немов бажав сказати їй, щоб сховала свою пораду для себе.

Помалу й нерадо повиходили ми від теплої печи та огрітої хати за батьком у темну, холодну ніч. Се була страшна ніч. Пітьма стояла як смола, густа й відразлива, а студено було, як у трупарні. І пробуй же тут заборонити кангурам, щоб не пасли нічого. Вони повигризали вже всю пшеницю, кожде стебельце, і до того всю траву. Що гризти-муть тепер нас самих, чи упряж на плугах, сего ми не могли збагнути. Ми пошпотувалися в пітьмі один за одним, позастромлявши руки в кишені штанів. Батько йшов по переду, а бідний Джов з голими литками і без ходаків позаду. Раз по разу він наступав на сухий бодяк, а коли сідав на землю, щоб повитягати колючки з ноги, то сідав нехибно на инший бодяк. Коли йому вдалося переступити бодяк, то мусів ударити ногою або о пеньок або о камінь. Джов заходився голосним плачем, але вітер ревів ще голоснійше і не переставав завивати.

Підбіджаючи на Джова Давид ворчотів:

— Чорта з два з таким татом! Яка біда приперла його витягати нас із хати в таку ніч!

Батько не довиджував добре в пітьмі, а особливо сеї ночи. Тому він наскочив на старого коня, що оперщися шиєю на пліт мабуть задрімав при виді люцерни. Ся немила стріча задала обом великого страху. Батькови ще не так дуже, бо він тілько перевернувся горілиць до гори ногами, але конящі зробилося так, немовби його чорт похнув: він повалився на пліт і заплутався всіма чотирма ногами в дротах. Тут почалася для нього страшенна робота. Він почав що сили фиркати ногами, поки не вирвав великий шмат плота і тягнучи його за собою погнав що духу в темну безвість.

— Отсе мабуть якийсь чортівський кангур у пшениці, — промовив Давид, — і ми зареготалися. Ми зрозуміли все добре, але батько не промовив ані слова.

Ми не тратили богато часу на розпалювання огнів. Ми пішли на впростець через поле засіяне пшеницею і покрите кангурами. Не можу сказати, кілько їх було. — По тім гармідрі, якого вони наробили втікаючи, можна було думати, що їх був міліон.

Нарешті батько сказав до Джова, що може лягти спати біля огню. Джов заснув справді. Батько сів біля нього і довгий час немов вдивлявся в пітьму. Час від часу невеличке стадо кангурів проскакувало біля огню; потім надлетіла сова і почала скигliти жалібно, але батько сидів і, здавалося, не чув нічого. Ми годину за годиною ходили від огню до огню, а коли втомилися кидаючи горючі головні на кангурів, то присідали на почілки біля огню і проклинали вітер і зиму і кангурів і сови на переміну. Се була паскудна, на все-таки одинока наша розривка.

Час від часу батько вставав від свойого огнища і запитував нас, чи чуємо де-що. Ми відповідали, що крім кангурів і сов не чуємо нічого. Потім він вертав на своє місце і вслухувався далі в ревучу пітьму. Він був неспокійний, і по всьому видно було, що думає зовсім не про кангурів. Давид не міг зрозуміти його.

Ніч тяглася без кінця. Нараз між дротяними плотами щось гучно зашелестіло, і сестра Саллі появилася при світлі огнища.

— Тату! промовила вона. І більше ані слова. Батько також-же не мовлячи ані слова схопився з місця і пішов з нею до дому.

— Щось там мусіло статися, — промовив Давид на пів цікаво, на пів з острахом, і ми оба глядiли в огонь і думали та думали. А потім, немов нахаючися чогось, вдивлялися в пітьму і надслухували, чи не вертає батько. Але ми не чули нічого крім вітру та сови. Аж на розсвіті батько прийшов з веселим усміхом на лиці і сказав нам, що мама сеї ночи вродила малу ляльо — здорового, крепкого хлопця. Тепер ми зрозуміли, чого сиділа Бравнова в нашім домі.

*) Артур Гові Дейвис — найпопулярнійший межи австралійськими письменниками. Він представляє в своїх творах життє австралійських фармерів.

**) Австралія — пята частина світа, мало менча від Европи, положена на південний схід від Азії і далеко на захід від полудневої Америки. Ціла вона анґлійська кольонія.

***) Так як Австралія положена на південній півкули, нашій літній порі в Европі та Злучених Державах відповідає зимова пора в Австралії.

‡‡) Кангур — живуче лише в Австралії звіря з родини торбачів, дуже дивної постаті: з покарловатілими передними ногами, з дужими задними ногами і моцним хвостом, яких воно уживає до скакання. Жиє ростинами, і, хоч дуже боязливе, робить великі шкоди на фармах. Самиця носить молоді в торбі на череві.

ВСЯЧИНА.

Що се таке „отверта шапа"?

По всій Америці іде тепер аґітація за „отвертою шапою". Про се говорять на зборах, про се пишуть в ґазетах. Вартоби знати, що се таке „отверта фабрика", а що се таке „замкнена фабрика" (опен шап, кловзд шап).

„Замкненою фабрикою" називається така фабрика, в котрій фабрикант годиться за заплату, час праці і другі услівя праці не з поодинокими робітниками, але з робітничою орґанізією. Робітнича орґанізація годиться з капіталістом за умови праці і робить опісля відповідну умову з ним. Очевидна, що перше услівє такої залагоди межи робітничою орґанізацією та властителем фабрики буде точка, що фабрикант не сміє робити ніяких умов з поодинокими робітниками, бо колиб се право дати фабрикантови, то з умови з робітничою орґанізацією скоро нічого не лишилобся. Зі становища фабриканта, згодитися не робити ніяких умов з поодинокими робітниками, а тільки з робітничою орґанізацією значить тільки, що признати, що всі робітники фабрики належуть до робітничої орґанізації, що у фабриці робітників неорґанізованих нема і не буде, як довго буде стояти така умова межи робітниками та фабрикантом. Значиться, що замкнена фабрика се така фабрика, в котрій робітники зорґанізовані, в котрій робітники роблять умову з фабрикантом через орґанізацію, в котрій ніхто не може працювати на инчих умовах, лише на тих, на які згодилася робітнича орґанізація, в якій незорґанізований робітник не може годитися за умови праці з фабрикантом, але мусить приступати до орґанізації, яка годиться з фабрикантом за усіх робітників. Инчими словами, „замкнену фабрику" можна назвати „юнійною фабрикою", бо робітнича орґанізація у фабриці називається юнією.

Навідворот, отверта фабрика" (опен шап) се така фабрика, в котрій фабрикант не признає ніякої орґанізації робітників, в якій він годиться за час праці, винагородженнє і другі умови праці не з орґанізацією, але з поодиноким робітником. Се фабрика, в котрій робітники не можуть предкладати фабрикантови своїх умов через вибраний ними комітет або урядників вибраної ними орґанізації. Се фабрика, в котрій робітники, як громада, не можуть мати впливу на веденнє фабрики ані на ріжні для них так важні справи, як справа заплати, довжини робочого дня або средств безпеченьства при праці. Се фабрика, в котрій робітники виставлені на надужиття поодиноких босів, форманів, в котрій вони не можуть протестувати проти кривди або надужиття гурмою, громадою, в котрій кождий полишений на власні сили.

З сього видно, що „отверта шапа" та „замкнена шапа" се зовсім щось инчого, якби се можна вносити з назв. Назва „отверта фабрика" приманчива, бо кождому на самий звук сего слова нагадується якась воля, рівність. Зате фраза „замкнена шапа" підсуває відразу якесь обмеженнє, насильство. На ділі, коли є яка воля „отвертій шапі", то хиба воля для фабриканта, і коли є яке обмеженнє в „замкненій шапі", то обмеженнє самоволі фабриканта супроти розбитих, незорґанізованих робітників. „Замкнена шапа" гірша фабрикантам, а ліпша робітникам, а „отверта шапа" ліпша фабрикантам, а гірша робітникам.

Чи зелізо мучиться?

Досвіди, переводжені інжинерами, доказали, що зелізо також „мучиться". На досліди в тім напрямі навели їх загальні зреитою досвіди, про які неодин міг переконатися навіть в щоденнім життю. Так, приміром, люди, що вживають бритви, зауважували, що бритва „мучиться" і, вживана через довший час кождого дня, не дается так легко і так добре виострити, як давнійше; що більше, по довшім часі „відпочинку" вона починає знов остритися ліпше.

Подібне умученнє стали і желіза від двигання тягару спостережено в мостах, в шинах, вложених в домах, і т. д. Причиною сего змучення желіза та сама, що й причина умучення людського тіла; тяжка праця саме оставляє сліди не лише в людськім тілі, але й желізі, дарма, що ми кажемо за витревалого чоловіка: „Се чоловік з желіза". По тяжкій праці навіть желізо не те саме, що було перед працею. Напруженнє зміняє всяке тіло, навіть з найтвердшого металю.

ЗАСУД НА ЮНІСТІВ ЗА РІЖНІ НАСИЛЬСТВА.

Шікаґовський суд признав винними насильств двох членів юнії тапіцерів, яких суджено за підбурювання до бійок, кидання бомб і тим подібних вчинків. Засудженими є Ґрейвс, віцепрезидент „Апголстерерс Юніон", та Гал, бизнесовий аґент сеї юнії. Обох засуджено на кару вязниці від року до 5 літ та на грошеву кару по 2,000 долярів кождий.

Коли в 1919 році вибух в Шікаґо страйк тапіцерів, Ґрейвс приїхав туди з Бостону, щоби проводити страйком; підчас свого побуту він мав намовляти людий до побивання страйколомів і до кидання бомб. Головний доказовий свідок Сем Фишер казав, що він був головним забіякою для юнії. Він казав, що юнія заплатила йому ріжні суми гроший за побиваннє страйколомів; сі суми виносили від 25 долярів в гору. Пересічна заплата виносила 40 долярів; плачено відповідно до визначности особи, котра мала бути нападена. Фишер говорив, що нападів доконувано все в двійку; один бив нападеного по голові якимсь твердим предметом, а коли нападений падав на землю, другий бив його та копав ногами. Один раз, як розказував Фишер на суді, він вдарив одну жертву так сильно, що удару чути можна було на цілу вулицю. Він тоді прийшов до Ґрейвса, кажучи йому, що він боїться, що він забив чоловіка на місци; на се Ґрейвс мав сказати, що йому нічого боятися, хочби навіть се була правда. Він також зізнавав, що Ґрейвс казав йому часто зробити страйколома калікою, що він робив в той спосіб, що ломив страйколомови сустав зелізним прутом так, що він не міг робити. Другі свідки зізнавали, що Ґрейвс казав їм кидати до фабрик, що наймали страйколомів, бомби і смердячи хемікалії.

ВОЛОСЯ ЗРАДИЛО ЙОГО.

В однім нюйорськім склепі жіночої одежі поповнено рабунок. Вломники зрабували товарів на яких 500 долярів. Двох вломників арештовано підчас рабунку, а третий утік, а одиноким знаком для поліції було те, що се був Мурин з рудим волосєм. Поліція зараз почала облаву на червоноволосих Муринів і за кілька годин потрафила назбирати таких трох; однак проти них не могла піднести ніяких доказів. Тимчасом, як справа робилася щораз більше замотаною, один полісмен завважав на вулиці ще одного Мурина, елеґатно убраного, котрому зпід капелюха виглядало червоне волосє. Коли полісмен справився іти до нього, він почав утікати. Полісмен побіг за ним слідком, і найшов його у коритари одного дому, як він смарував собі олівцем до бров своє червоне волосє. Полісмен відразу арештував його і відставив на поліційну стацію, де червоноволосий чорноскірий елеґант каже, що він був на полудни і лише попереднього дня, якраз по вломі, приїхав до Ню Йорку на кілька тижнів.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклоників).

Ціна одної стрічки 10 центів.

NEW YORK, N. Y.

Заходом **тов. „Просвіта" в Ню Йорку,** тов. „Русько-Український Народний Театр" відограє театральне представленнє **„МАЗЕПА"**, драма в 5. діях, **в неділю, дня 15-го мая 1921** в Українськім Народнім Домі, 217-19 E. 6th St., New York, N. Y. Дірiґент хору: І. Садко. Режісер: В. Карпович, Початок о годині 6.30 вечер. Вступ: $1.00, 75 і 50 цнт. На се представленнє запрошуємо всіх родимців. Ми є певні, що кождий буде вдоволений так зі змісту штуки як і з відограння Вам добре знаними артистами Товариства Русько-Українського Театру. Рівнож повідомляємо, що на представленню будемо принимати до товариства без вступного. 10-12

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239 У. Н. С. повідомляє, що звичайний мітинг товариства відбудесь о 1.30 годині попол в неділю, дня 15. мая, 1921, в ґалі У. А. Горожан під ч. 822 Норт Френклин стріт. На порядку нарад важні справи до полагодження як справа Сиротинця і вибір рекордового секретаря. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., урядник 1 дол. — І. Жмутин, предс.; Н. Волос, секр.

ПІТСБУРГ, ПА. Товариство ім. Ів. Франка, від. 53 У. Н. С. повідомляє, що надзвичайний мітинг товариства відбудесь о 7. годині вечером в неділю дня 15. мая с. р. в ґалі Українського Нар. Дому, ріг Бінґтем і 11-тої ул. Справа дуже важна. Присутність кождого члена пожадана. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., урядник 1 дол. — Г. Шабатура, предс.; П. Шпікула, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. С. повідомляє, що мітинг відбудесь о 2. годині попол. в неділю дня 15. мая в ґалі церковній при Честнат стріт. Мають явити вся члени, бо баємо полагодити важні справи з тамтого місяця. — С. Стасяк, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45 У. Н. С. повідомляє, що надзвичайний мітинг товариства відбудесь о 2. годині попол в неділю, дня 15. мая с. р. в ґалі тов. Укр. Амер. Горожан під ч. 822 Н. Френклін ул. На порядку нарад: справа Молодечого Союза і прочі важні справи. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., урядник 1 дол. — І. Юзьвяк, предс.; М. Рибак, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Братство св. Ап. Петра і Павла, від. 39 У. Н. С. повідомляє, що надзвичайний мітинг товариства відбудесь о 1. годині попол. в неділю, дня 15. мая с. р. по Службі Божій в ґалі парохіялній. Проситься всіх членів явитись на мітинґу, бо єсть важна справа до полагодження. Члени довгуючі мають вирівнати свої вкладки. — Н. Кліш, предс.; М. Клюсик, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370 У. Н. С. повідомляє, що мітинг товариства відбудесь о 1. годині попол. в неділю дня 15. мая с. р. в ґалі церковний під ч. 127 Парк стріт. Проситься всіх членів, щоби прибули, бо є важні справи. — Я. Швець, пр.; М. Струганець, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Товариство Запорожська Січ, від. 367 У. Н. Союза повідомляє, що надзвичайний мітинг товариства відбудесь о 2. годині попол. в неділю дня 15. мая в ґалі під церквою під ч. 303 Годсон евеню. На порядку нарад дуже важні справи до полагодження. Просимо всіх членів явитись. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., урядник 1 дол. — А. Бабій, предс.; С. Андріїв, секр.

БЕНВУД, В. ВА. Бр. св. Йосифа, від. 157 У. Н. С повідомляє, що мітинг братства відбудесь о 2. годині попол. в неділю дня 15. мая в ґалі церковній під ч. 42 Джекоб стріт. На мітингу контрольна комісія мусити здати рахунки. Неявившийся член заплатить кари 50 цнт., урядник 1 дол. — Д. Стрілецький, предс.; П. Канюк, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Товариство Єдність, від. 163 У. Н. С., повідомляє усіх членів, що мітинг відбудесь у неділю, 15. мая с. р., точно о 3-тій годині пополудни в домі Ляшковича під ч. 1013 Н. 3-та ул. Обовязком кождого явитись на означений час, бо єсть богато справ. — Т. Сорока, предс.; П. Колодчак, кас.; П. Мельник, секр.

ДЖЕМЕРИКА, Н. Й. Бр. св. Юрія, від. 160 У. Н. Союза, повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 7. годині вечер в суботу дня 14. мая с. р. в ґалі Кицмана під ч. 102 Раковей Ровд. Проситься всіх членів прийти як оден на сей мітинг, бо є важні справи до полагодження і буде справозданнє касове та вибір нового уряду. Присутність кождого члена пожадана. — Я. Притика, предс.; Т. Білоус, кас.; Л. Ковальчук, секр.